

2. *Моделювання ефективної фінансової діяльності органів місцевого самоврядування ОТГ в умовах децентралізації. URL : chrome-extension : // efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/viewer.html?pdfurl=https%3A%2F%2Fdecentralization.gov.ua%2Fuploads%2Flibrary%2Ffile%2F568%2F4.pdf&clen=864311&chunk=true*

ЕФЕКТИВНІСТЬ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

Вінницька О. А., канд. екон. наук, доцент
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Основним інструментом змін територіальної організації влади та бюджетно-податкової системи стала адміністративно-територіальна реформа, що в свою чергу забезпечила поновлення податкових надходжень до місцевих бюджетів. Оскільки основною метою фінансової децентралізації є створення заможних і фінансово незалежних об'єднаних громад, які виконуватимуть ряд власних або делегованих витратних повноважень.

Дослідження системи формування доходів місцевих бюджетів до початку реформи місцевого самоврядування та внесення змін до Податкового та Бюджетного кодексів свідчить про відсутність стимулів для органів місцевого самоврядування до збільшення власних доходів та високий рівень залежності місцевих бюджетів від матеріальної допомоги з державного бюджету. Тому зміни, внесені з кінця 2014 р., мали на меті забезпечити зацікавленість влади на місцевому рівні у примноженні дохідної частини місцевих бюджетів та ефективному використанні власного фінансово-економічного потенціалу [1].

З початку фіскальної децентралізації було внесено ряд змін до бази доходів об'єднаних громад, основними з яких були:

- встановлено норматив відрахування податку на прибуток приватних підприємства (10% до обласних бюджетів);
- зменшено ставку відрахувань до місцевих бюджетів податків і збори з фізичних осіб від 100% до 75% (15% до обласних бюджетів, 60% до бюджетів районів, міст обласного значення та ОТГ);
- встановлено норматив відрахувань від орендної плати за користування надрами загальнодержавного значення для видобутку нафти, природного газу (5%) та видобуток інших корисних копалин (25%);
- встановлено норматив відрахувань акцизного податку на паливо, виробленого або ввезеного на територію України (13,44%), введено акцизний податок з реалізації в роздрібній торгівлі (5% від вартості);
- віднесені до місцевих податків на майно, єдиного податку та ін. [2].

Слід зазначити, що всі зміни стосуються загальнодержавних податків та зборів, тоді як місцеві податки не мають суттєвого впливу на розвиток громади, навіть більше, вони не передбачають у більшості випадків, загальні статті видатків органів місцевого самоврядування.

З 2014 року основні податкові платежі віднесені до місцевих бюджетів не вирішували першочергових проблем громад, і навіть більше, створено умови для диференціації розвитку територій, тому акцизний податок на паливо отримують громади, розташовані поблизу автомагістралей національного та міжнародного значення, а такий привілей має незначна кількість громад. Тому сьогодні є надзвичайно гостре питання реформування податкової системи, особливо у питанні віднесення певних фіскальних платежі у кількості місцевих податків і зборів. Процеси фіскальної децентралізації, які почалися у 2014 році надали нові можливості для місцевого самоврядування:

- самостійне формування місцевих бюджетів;
- прямі міжбюджетні відносини;
- розширення бази оподаткування тощо [3].

Проте кроки, зроблені у сфері децентралізації, поки не відрізняються продуктивністю. Реформа міжбюджетних відносин відбувається з відсутністю чіткого розподілу повноважень між органами державного та місцевого самоврядування. Недоліки системи формування власних доходів місцевих бюджетів зменшують можливість досягнення реальної фіскальної самодостатності, так і існуючої система міжбюджетних трансфертів у багатьох випадках порушується справедливості фінансового вирівнювання і не відіграє стимулюючої ролі для розвитку. Недосконалість критеріїв формування заможних громад, політичні або особисті мотиви призводять до створення частини громад, не в змозі в короткостроковій перспективі забезпечити належний рівень забезпечення послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, житлово-комунального господарства, що посилює соціально-економічну диференціацію у розвитку територій України.

Пріоритет розвитку податкової системи в рамках нової архітектури адміністративно-територіального устрою буде відбуватися збільшенням надходжень до місцевих бюджетів, що дозволить виконувати покладені на органи місцевого самоврядування повноваження [4].

Головною метою податкової системи в новій адміністративно-територіальній площині має стати розподіл фіскальних платежів між різними рівнями бюджетної системи, що дасть змогу якісно надавати соціальні послуги населенню та впливати на територіальний розвиток. Податкова система має бути стійкою, тому необхідно припинити практики щорічних змін, що ускладнює її планування та посилює незбалансованість місцевих бюджетів. Місцеві податки та збори мають включати податок на доходи фізичних осіб, надходження від яких до місцевих бюджетів складають лівову частку всіх податкових надходжень.

Список використаних джерел:

1. Галамай Р. Я. Шляхи підвищення ефективності справляння податків до бюджетів територіальних громад на основі податкового менеджменту. *Регіональна економіка*. 2020. №4(98). С. 86-92. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2020-4-11>.

2. Карлін М. Використання пропорційного підходу до оподаткування в Україні: проблеми та можливі способи їх розв'язання. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2016. № 1. С. 85-90.

3. Пелехатий А. О. Бюджетна політика розвитку територій: методологія дослідження. *Бізнес Інформ*. 2020. № 3. С. 476-484. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-3-476-484>.

4. Вінницька О. А., Корнієнко Т. О., Чвертко Л. А. Місцеві податки як джерело доходів місцевих бюджетів. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. Серія: "Економічні науки". 2021. №11. С. 18-24 <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-11-7675>.

ВНЕСОК ІМПАКТ-ІНВЕСТУВАННЯ У ЕКОНОМІЧНІ МОЖЛИВОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Волосюк М.В., канд. екон. наук, доцент

Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова

Вирішення будь-яких соціальних проблем територіальної громади міститься в її економіці, і будь-яке оптимальне і виважене рішення потребуватиме скоординованих зусиль з боку громади, місцевої влади та приватного сектору. Громади представляють потреби та можливості, місцева влада може забезпечити інфраструктуру для задоволення цих потреб і можливостей, а приватний сектор може надати досвід та капітал для задоволення потреб і реалізації можливостей. Саме імпаکت-інвестування може забезпечити засоби для поєднання дій громади, підтримки місцевої влади та приватного капіталу для досягнення взаємовигідних сталих результатів.

Імпаکت-інвестиції (інвестиції соціального впливу, соціально-перетворюючі інвестиції) – це інвестиції, здійснені в компанії, організації та фонди з наміром створити соціальний та екологічний вплив разом із фінансовою віддачею. Зростання імпаکت-інвестування надає капітал для підтримки вирішення найактуальніших світових проблем у таких секторах, як сільське господарство, доступне житло, доступне медичне обслуговування, екологічно чисті технології [1]. Об'єктом інвестицій при імпаکت-інвестуванні є комерційні та некомерційні підприємства, які, поряд із рентабельним бізнесом, здатні генерувати вимірювані соціальні та екологічні впливи.

На державному рівні є чітке усвідомлення, що імпакт-інвестування – це «суттєва можливість мобілізації капіталу в інвестиції, які спрямовані на вимірюваний позитивний соціальний, економічний або екологічний вплив поряд з фінансовою віддачею» [2]. Тому наприкінці 2021 року на порталі «Дія.Бізнес» з'явився розділ – «Платформа для залучення імпакт-інвестування». Це дозволить підприємцям подати свої імпакт-інвестиційні проекти, а інвестори зможуть знайти для себе цікаві проекти для інвестицій.

Хоча світова практика корпоративної соціальної відповідальності доводить, що вплив імпакт-інвестування існує вже протягом десятиліть. І.М. Вигівська, Г.Ю. Хоменко, К.В. Шумило [3] у своєму дослідженні проводять порівняльний аналіз різних видів соціально-відповідального інвестування, де цікавим є порівняння сутності, мети, ризиків імпакт-